

# Geen kinesiologie in het curriculum

## Valse hoop geven is in strijd met gedragsregel

Sinds de Wet BIG van kracht is, mag iedereen geneeskundige handelingen beoefenen, met uitzondering van de voorbehouden handelingen. De KNMG riep vorig jaar een gedragsregel in het leven, met als doel patiënten tegen kwakzalvers te beschermen. Ilse Kleine Schaars, Chantal Zevenbergen, Shyama Tetar

**N**iet-reguliere behandelwijzen leveren veel discussies op. Denk bijvoorbeeld aan de opschudding die uitbrak na het overlijden van Silvia Millemcam aan borstkanker in 2001. Zij koos voor een niet-erkende therapie en wees een reguliere behandeling af. Het medisch tuchtcollege veroordeelde drie artsen omdat zij Millemcam niet volgens de professionele richtlijnen hadden behandeld. Twee van hen werden zelfs voor het leven geschorst. Alle drie combineerden ze reguliere en niet-reguliere behandelingen. Naar aanleiding hiervan kwam de KNMG met een gedragsregel voor artsen.

In 2008 ging ruim 7 procent van de Nederlanders naar een niet-reguliere behandelaar en heeft 4,7 procent een huisarts die niet-reguliere behandelwijzen toepast.<sup>1 2</sup> Vooral mensen met aandoeningen van het bewegingsapparaat en het zenuwstelsel, zoals rugklachten en chronische pijnklachten, brengen een bezoek aan een niet-reguliere behandelaar. De helft van de Nederlanders die gebruikmaakt van een niet-reguliere behandelwijze, wordt homeopathisch behandeld, 17 procent volgt manuele therapie en 11 procent krijgt een acupunctuurbehandeling. Ook paranormale behandelingen (9%), natuurgeneeskundige behandelingen (5%) en antroposofische geneeswijzen (2%) worden veel toegepast. De overige behandelwijzen vormen samen de resterende 4 procent.<sup>3 4</sup>

### Aanhanger

Er zijn verscheidene redenen waarom mensen voor niet-reguliere behandelwijzen kiezen. Uit een enquête van



het Nivel blijkt dat 14 procent van de ondervraagden een overtuigd aanhanger is van de behandelwijze waarvoor zij kiezen. Bijna 60 procent denkt: baat het niet, schaadt het niet. Ze hebben iets over de behandelwijze gehoord en willen het wel eens proberen. Tot slot gaat 23 procent naar een niet-reguliere behandelaar vanwege slechte ervaringen met de reguliere geneeskunde.<sup>4</sup> Patiënten die kiezen voor het alternatieve circuit, zijn hierover positief. Ze zijn vooral tevreden over de bejegening van de behandelaar en de informatie die hij geeft.<sup>3</sup>

### Kwakzalvers

Ten onrechte denken veel patiënten dat een niet-erkende therapie die niet werkt, evenmin zal schaden. Maar er doen zich in de praktijk wel degelijk complicaties en bijwerkingen voor. Zo is bij acupunctuur wel eens harttamponade, pneumothorax en schade aan het zenuwstelsel opgetreden. En fytotherapie (kruidengeneeskunde) heeft wel eens geleid tot lever- of nierfunctiestoornissen. Deze complicaties zijn evenwel zeldzaam.<sup>1</sup> De meeste schade loopt de patiënt mogelijk op door uitstel van de reguliere behandeling. In de gedragsregel van de KNMG staat dan ook dat artsen altijd moeten blijven wijzen op een geïndiceerde reguliere behandeling.

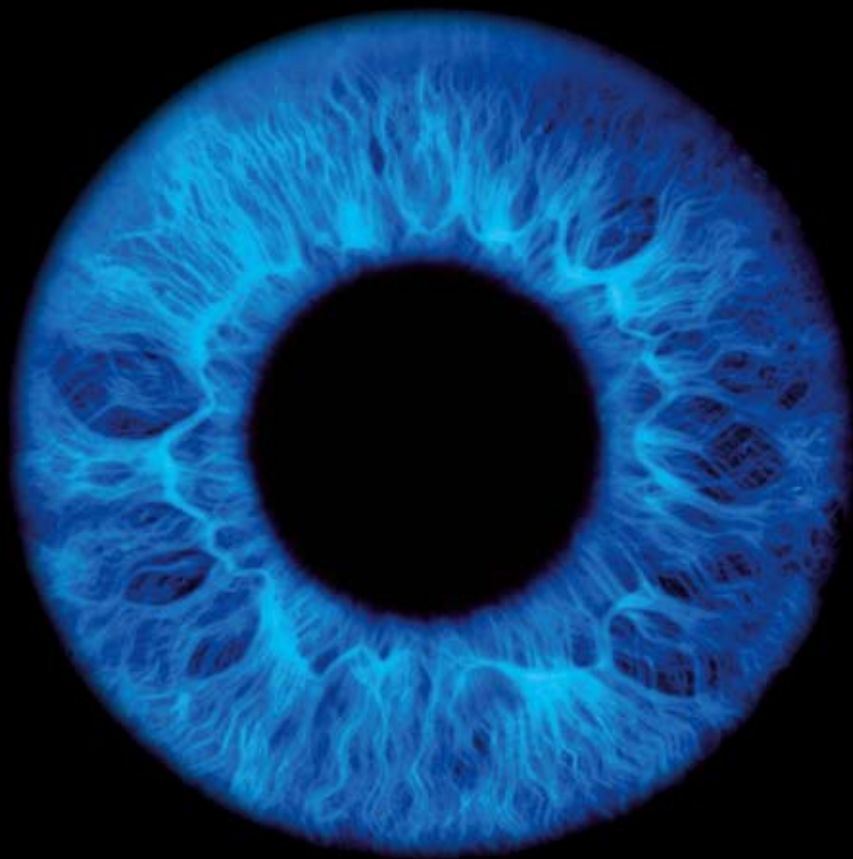
Sinds 1865 gold de Wet uitvoering geneeskunde, die al-

leen mensen met een universitaire geneeskundeopleiding toestond om de geneeskunst te beoefenen. Deze wet had tot doel mensen te beschermen tegen kwakzalvers. Dit riep protest op. Volgens tegenstanders kregen patiënten niet de kans om te kiezen tussen geneeswijzen. Regelmatig laaide de discussie weer op.

In 1973 kwam de commissie De Vreeze met een wetsvoorstel waarin stond dat onbevoegden ook de geneeskunst mochten beoefenen, met uitzondering van enkele voorbehouden handelingen, zoals heelkundige en verloskundige verrichtingen. Uiteindelijk trad in 1997 de Wet beroepen in de individuele gezondheidszorg (BIG) in werking. Volgens deze wet mag iedereen geneeskundige handelingen beoefenen, met uitzondering van de voorbehouden handelingen.<sup>5 6</sup>

De KNMG-gedragsregel beschrijft hoe een arts moet omgaan met niet-reguliere behandelwijzen. Artsen mogen alleen handelen op basis van een diagnose die op reguliere wijze is vastgesteld. Zij mogen geen behandelingen afraden die binnen de beroepsgroep algemeen zijn aanvaard. Als een patiënt voorkeur heeft voor een niet-reguliere behandelwijze, dan moet de arts de patiënt voorlichten over de gevolgen van het uitstellen van de reguliere behandeling. De dokter moet dus voorkomen dat een reguliere behandeling niet of te laat wordt gestart.

beeld: Getty Images





## Kijk en vergelijk

Bij het verzamelen van informatie over niet-reguliere behandelwijzen moet je niet te snel uitgaan van één bron. Kijk en vergelijk bijvoorbeeld meningen van drie organisaties over homeopathie

### Koninklijke Vereniging Homeopathie Nederland (KVHN)

‘Homeopathie past bij bewust en gezond omgaan met lijf en gezondheid. Het is een volwaardige, complementaire geneeswijze die twee eeuwen geleden vorm kreeg en die zich nog steeds ontwikkelt. Een geneeswijze die werkt bij mensen en bij dieren. Uitgangspunt van de homeopathie is dat genezing plaatsvindt door toepassing van geneesmiddelen met dezelfde kenmerken als het ziektebeeld. Daarbij staat de gehele mens of het dier centraal, niet uitsluitend de ziekte. Homeopathie werkt met natuurlijke en veilige geneesmiddelen die het zelfherstellend vermogen van het lichaam ondersteunen. (...)’ Bron: [www.kvhn.nl](http://www.kvhn.nl)

### Wikipedia

‘Homeopathie is een alternatieve geneeswijze, wijd verbreid, maar ook omstreden. (...) Homeopathische middelen worden bereid op basis van een extract van minerale, plantaardige of dierlijke oorsprong, dat bij toediening in pure vorm symptomen zou geven die lijken op die van de te bestrijden ziekte. Op basis van deze gelijkheid aan symptomen (gelijksoortigheidsbeginsel) wordt het middel geacht een effectieve geneeswijze te zijn. De grondstof wordt daarna in een aantal stappen verdund en geschud (potentiëren). Het eindproduct wordt geacht zonder bijwerkingen de ziektesymptomen te doen verdwijnen. (...)’

De theorie dat medicijnen een sterkere werking krijgen door verdunning, is in strijd met de beginselen van de hedendaagse geneeskunde: de verdunningen zijn dermate groot, dat er geen molecuul van de beginstof

in de oplossing wordt aangetroffen. Uit meerdere, onafhankelijke, onderzoeken blijkt dat homeopathie niet werkt.’ Bron: [www.wikipedia.nl](http://www.wikipedia.nl)

### Vereniging tegen de Kwakzalverij

Homeopathie niet meer dan placebo (2 sep 2005, C.P. van der Smagt):

‘(...) Zwitserse onderzoekers betogen dat homeopathische middelen geen sterker genezend effect hebben dan een placebo. Dit is voor de VtdK natuurlijk geen nieuws, maar homeopaten beweren altijd dat hun middelen wel degelijk werken als echte geneesmiddelen en dat met homeopathie ziekten zijn te bestrijden.

In de geneeskunde is het gebruikelijk om een dergelijke bewering te staven met het resultaat van wetenschappelijk onderzoek. Nu is het probleem dat dergelijk onderzoek aan zeer strenge kwaliteitseisen moet voldoen voordat men uit de resultaten definitieve conclusies kan trekken en zulk onderzoek bestaat bijna niet. Bij minder goed onderzoek doet zich een vertekening van de resultaten voor. (...) In het algemeen geldt: hoe slechter het onderzoek, hoe werkzamer het middel lijkt te zijn.

Bovengenoemde Zwitserse onderzoekers hebben een groot aantal onderzoeken bestudeerd, zowel op het gebied van de homeopathie als op dat van de reguliere geneeskunde. Ze hielden alleen de in methodologisch opzicht beste homeopathieonderzoeken over en vergeleken die met een aantal reguliere onderzoeken van dezelfde hoge kwaliteit. De homeopathische middelen bleken nauwelijks enig genezend effect te hebben, terwijl de reguliere therapieën een duidelijke werking vertoonden, waarbij mag worden aangenomen dat vertekening van de resultaten door onvolkomenheden in de onderzoeksopzet in beide groepen even groot was. De onderzoekers trekken hieruit de conclusie dat eventuele klinische effecten van homeopathie placebo-effecten zijn.’

Bron: [www.kwakzalverij.nl](http://www.kwakzalverij.nl)

Volgens de gedragsregel mogen artsen alleen onder zeer strenge voorwaarden niet-reguliere behandelwijzen aanbieden. Zo mogen zij niet voorbijgaan aan een geïndiceerde reguliere behandeling, de arts moet de patiënt voorlichten over het feit dat het een niet-erkende therapie betreft. En tot slot mag de patiënt geen schade oplopen door de niet-gangbare behandeling. Schade wordt in de gedragsregel erg breed opgevat – ook het geven van valse hoop valt hieronder.<sup>7</sup>

### Keuzevak

Tijdens de geneeskundestudie wordt evidence-based medicine gedoed. Aangezien artsen naar het best beschikbare bewijs moeten handelen, biedt het curriculum geen plaats voor uitgebreid onderwijs over niet-erkende therapieën. Voor geïnteresseerde studenten zijn er op

de meeste faculteiten wel keuzevakken. Daarnaast heeft een aantal faculteiten een commissie of een werkgroep met studenten die zich bezighoudt met niet-reguliere behandelwijzen.

Op de openbare vergadering van het KNMG Studentenplatform in november 2008 werd fel gediscussieerd over een plaats voor niet-reguliere behandelwijzen in het onderwijs. De aanwezigen vonden dat een vaste plek in het curriculum wat te veel zou zijn, ook omdat het curriculum al zo vol is. Keuzeonderwijs werd een goede optie genoemd. Vaardigheden verwerven die bij niet-reguliere behandelwijzen horen was volgens de aanwezigen niet wenselijk. *Als*



Meer bronnen over dit onderwerp vind je onder dit artikel op de site: [www.artsinspe.nl](http://www.artsinspe.nl).